

FORVALTNINGSVEILEDER VED MISTANKE OM OG PÅVISNING AV KATEGORI A- SYKDOMMER HOS LANDDDYR

Innhold

Innledning	4
Tiltak ved mistanke (kap. 7 i GBP).....	4
7.3 Driftsansvarliges plikter (forordning (EU) 2020/687 artikkel 5 og artikkel 8)	4
Journaler over produksjon, helse og sporbarhet.....	5
7.4 Mattilsynets undersøkelser (forordning (EU) 2020/687 artikkel 6 og artikkel 8)	5
7.5 Foreløpige restriksjoner og biosikkerhetstiltak i anlegg med mistanke (forordning (EU) 2020/687 artikkel 7).....	6
7.6 Opprettelse av midlertidig restriksjonssone (matloven § 19 jf. forordning (EU) 2020/687 artikkel 9)	7
7.7 Tiltak ved mistanke om sykdom på næringsmiddel- og fôrforetak, grensekontrollstasjoner, anlegg for animalske biprodukter og transportmidler (forordning (EU) 2020/687 artikkel 10)	7
Tiltak ved påvisning (kap. 8 i GBP)	8
8.1 Tiltak i anlegg med påvist smitte	8
Biosikkerhetstiltak og avliving (forordning (EU) 2020/687 artikkel 12 og artikkel 14)	8
Prøveuttak (forordning (EU) 2020/687 artikkel 12 og artikkel 14)	9
Mulighet for å gi unntak fra kravet om avliving i atskilte epidemiologiske enheter (forordning (EU) 2020/687 artikkel 13)	9
Epidemiologiske undersøkelser og sporing (forordning (EU) 2020/687 artikkel 17-19)	10
Hva som skal gjøres med produkter m.m. som spores opp i forbindelse med den epidemiologiske undersøkelsen (forordning (EU) 2020/687 artikkel 19).....	11
Foreløpig rengjøring og desinfeksjon (forordning (EU) 2020/687 artikkel 15 og 16).....	11
Endelig rengjøring og desinfeksjon (forordning (EU) 2020/687 artikkel 57)	12

Utbrudd på næringsmiddel- og fôrforetak, grensekontrollstasjoner, anlegg for animalske biprodukter og transportmidler (forordning (EU) 2020/687 artikkel 20).....	12
8.2 Opprettelse av og tiltak i vernesone og overvåkingssone.....	12
Opprettelse av soner (forordning (EU) 2020/687 artikkel 21).....	12
Tiltak Mattilsynet skal gjennomføre i restriksjonssonen (forordning (EU) 2020/687 artikkel 22)	12
Alminnelige vilkår som må være oppfylt for å kunne gi unntak fra tiltak i vernesonen (forordning (EU) 2020/687 artikkel 28).....	13
8.3 Sykdomsbekjempelse i vernesonen	14
Tiltak i anlegg i vernesonen der sykdommen ennå ikke er bekreftet (forordning (EU) 2020/687 artikkel 25)	14
Besøk av anlegg med listeførte arter i vernesonen (3 km) (forordning (EU) 2020/687 artikkel 26)	15
Forbud mot aktiviteter (forordning (EU) 2020/687 artikkel 27).....	16
Særlige vilkår for tillatelse til forflytning for slaktning av holdte dyr av listeførte arter i vernesonen (forordning (EU) 2020/687 artikkel 29)	16
Særlige vilkår for tillatelse til visse forflytninger i vernesonen:.....	18
For fjørfe (forordning 2020/687 artikkel 30)	18
For rugeegg (forordning 2020/687 artikkel 31)	18
For sæd (forordning 2020/687 artikkel 32)	18
For konsumegg (forordning 2020/687 artikkel 34).....	18
For ferskt kjøtt og rå melk (forordning 2020/687 artikkel 33).....	18
For gjødsel og strø (forordning 2020/687 artikkel 35)	19
For fôrmidler av vegetabilsk opprinnelse og strå som er produsert i vernesonen (forordning (EU) 2020/687 artikkel 36).....	20
Særlige vilkår for tillatelse til forflytning av holdte dyr av listeførte arter og produkter til et anlegg som er godkjent for animalske biprodukter (forordning (EU) 2020/687 artikkel 37).....	20
Tiltak som skal iverksettes i næringsmiddel- og fôrforetak, på grensekontrollstasjoner, i anlegg for animalske biprodukter eller på andre relevante steder i vernesonen, inkludert transportmidler (forordning (EU) 2020/687 artikkel 38).....	20
Varighet av tiltak for sykdomsbekjempelse i vernesonen (forordning (EU) 2020/687 artikkel 39)	21
8.4 Sykdomsbekjempelse i overvåkingssonen	21
Tiltakene i forordning (EU) 2020/687 artikkel 25 skal også innføres for anlegg med listeførte arter i overvåkingssonen.....	21
Besøk av Mattilsynet i overvåkingssonen (forordning (EU) 2020/687 artikkel 41)	21
Forbud mot aktiviteter i anlegg i overvåkingssonen.....	22
Vilkår for unntak fra forbudet gis i artikkel 43.....	22
Særlige vilkår for tillatelse til forflytning:.....	23

Av listeførte arter fra overvåkingssonen til slakting (artikkel 44).....	23
For flytting av hov- og klovdyr av listeførtearter til beitemarker i overvåkingssonen (artikkel 45)	
24	
Av fjørfe (artikkel 46), rugeegg (artikkel 47) og konsumegg (artikkel 50)	24
For sæd (artikkel 48)	24
For ferskt kjøtt og rå melk (artikkel 49)	24
Om gjødsel og strø (artikkel 51).....	24
Om fôr og strå (artikkel 52).....	25
Om dyr og produkter til biproduktanlegg (artikkel 53)	25
Tiltak i spesielle anlegg i overvåkingssonen (artikkel 54)	26
Varighet av tiltak i overvåkingssonen har en minsteperode (forordning (EU) 2020/687 vedlegg XI)	26
Ytterligere sykdomsutbrudd (artikkel 56).....	26
8.5 Eksport til tredjeland (utenfor EØS)	26
8.6 Gjeninnsetting av dyr i anlegg i restriksjonssonen (artikkel 57).....	26
8.7 Viltlevende dyr.....	27
Mistanke om liste 1-sykdom hos ville dyr skal føre til følgende tiltak, jf. forordning (EU) 2020/687 artikkel 62:.....	27
Tiltak ved utbrudd av sykdom (artikkel 63):	27
Tiltak i den infiserte sonen (artikkel 64):	28
Mattilsynet kan innføre ytterligere tiltak (artikkel 65)	28
Det skal oppnevnes en operativ ekspertgruppe (dyrehelseforskriften, forordning (EU) 2016/429 artikkel 43 og forordning (EU) 2020/687 artikkel 66).....	28

Innledning

Ved mistanke om eller påvisning av alvorlige smittsomme dyresykdommer som er listeført som kategori A-sykdom i EU, er Norge, i henhold til EØS-avtalen forpliktet til å forvalte disse i tråd med EUs regelverk.

[Dyresykdomsbekjempelsesforskriften \(EU\) 2020/687](#) beskriver i detalj hvordan kategori A-sykdommer skal håndteres. Denne veilederen gir en utfyllende beskrivelse av håndteringen.

For at det skal være enklere å lese Generell beredskapsplan dyrehelse (GBP), Faglig bekjempelsesplan for de spesifikke sykdommene og denne forvaltningsveilederen i sammenheng, er kapitlene om mistanke og påvisningen i dette dokumentet gitt nummer 7 og 8 slik som i GBP.

Tiltak ved mistanke (kap. 7 i GBP)

7.3 Driftsansvarliges plikter (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 5](#) og [artikkel 8](#))

Dersom driftsansvarlig i et anlegg med dyr får mistanke om kategori A-sykdom, har hen plikt til å iverksette tiltak for å hindre smittespredning.

Driftsansvarlig har ansvar for å:

- Varsle Mattilsynet om mistanken
- Isolere alle dyr som er mistenkt smittet
- Innstille all forflytning av holdte dyr av listeførte arter til og fra anlegget
- Holde husdyrgjødsel, herunder nytt og brukt strø, og alle produkter, materialer eller stoffer som trolig er kontaminert med eller kan overføre kategori A-sykdommer, isolert og beskyttet mot insekter og gnagere, holdte dyr av ikke-listeførte arter og viltlevende dyr i det omfang det er teknisk og praktisk mulig.
- Sette i verk hensiktsmessige, utfyllende biosikkerhetstiltak, som for eksempel (listen er ikke uttømmende):
 - Sperre av gården.
 - Redusere persontrafikk til husdyrrom til et minimum.
 - Vurdere biosikkerhetstiltak, både inn til området der dyrene oppholder seg og ved inngangen til anlegget. Som et minimum må desinfeksjon av støvler og utstyr være mulig i smitteslusen.
 - Ta inn dyr fra beiter
 - Redusere ventilasjon i husdyrrom til et nødvendig minimum der det er relevant.
 - Eksempel på smittevernråd, se Mattilsynets nettsider.
 - Unngå unødig forflytning av andre dyr, produkter, materialer, stoffer, personer og transportere til og fra anlegget.

- På anmodning fra vedkommende myndighet, gi den alle relevante opplysninger om kategori A-sykdommen.
- Følge alle instruksjoner fra vedkommende myndighet om bekjempelse av kategori A-sykdommen

Journaler over produksjon, helse og sporbarhet

Driftsansvarlig må sørge for at journaler over produksjon, helse og sporbarhet i anlegget er oppdaterte. I tillegg vil det være behov for en komplett oversikt over:

- alle arter av dyr, ulike kategorier av dyr og antallet av disse som befinner seg i anlegg og hvor de befinner seg om det er ulike avdelinger/hus.
- dyr som er født, evt. klekket, dyr som har dødd eller vist kliniske tegn til sykdom eller er mistenkt smittet de siste 21 dagene.
- enkeltindivider, om det er relevant.
- epidemiologiske enheter, om det er relevant.
- alle produkter, materialer og stoffer som kan ha blitt kontaminert.
- steder der evt. relevant vektor kan overleve.

Dersom anlegget består av flere epidemiologiske enheter, skal opplysningene over angis for hver epidemiologisk enhet.

7.4 Mattilsynets undersøkelser (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 6](#) og [artikkel 8](#))

Tiltakskort [Undersøkelse, avsperring, smittebeskyttelse og prøvetaking](#)

Når Mattilsynet får melding om mistanke om alvorlig dyresykdom, skal Mattilsynet umiddelbart reise ut i anlegget og gjennomføre nødvendige undersøkelser for å utelukke eller bekrefte forekomst av sykdommen. Det skal gjennomføres klinisk undersøkelse og det skal tas prøver.

Avdelingen skal kontakte Veterinærinstituttets laboratorium, som kan veilede om prøveuttak, nødvendig utstyr til prøvetaking og innsending av prøver.

Mattilsynet skal også pålegge og kontrollere at driftsansvarlige utarbeider oversikter som beskrevet i kap. [7.3.1 «Journaler over produksjon, helse og sporbarhet»](#). Offentlig veterinær skal blant annet vurdere opplysningene i dokumentene, for å vurdere videre oppfølging i anlegget og eventuelle epidemiologisk forbundne anlegg.

Nødvendige prøver skal tas så raskt som mulig. Også i de tilfeller hvor epizootiteamet er tilkalt, skal undersøkelsesteamet ta ut prøver og sende disse så raskt som mulig til undersøkelse.

Se Feltmanualen for uttak og forsendelse av prøver.

7.5 Foreløpige restriksjoner og biosikkerhetstiltak i anlegg med mistanke (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 7](#))

Når det er mistanke om alvorlig dyresykdom i et anlegg, skal Mattilsynet straks sette anlegget under offentlig overvåkning, for å hindre smittespredning til dyr og evt. mennesker. Mattilsynet skal umiddelbart ilegge anlegget restriksjoner, som inkluderer:

- Isolasjon av alle dyr på anlegget, slik at de er beskyttet mot kontakt med andre dyr, inkludert andre arter og ville dyr, insekter og gnagere.
- Forbud mot flytting av dyr av listeførte arter til og fra anlegget
- Forbud mot flytting av andre dyrearter (ikke-listeførte) til og fra anlegget
- Forbud mot avlaving av dyr av listeførte arter, med unntak av om Mattilsynet har gitt tillatelse til dette
- Forbud mot å flytte produkter, materialer og stoffer som kan være kontaminert, fra anlegget
- Forbud mot å flytte produkter, materialer, stoffer, personer og transportmidler til anlegget. Mattilsynet kan gi tillatelse til at fôr og strø tas inn i anlegget om nødvendig, for å ivareta dyrevelferden

Mattilsynet kan tillate flytting av dyr og produkter fra anlegget etter en risikovurdering. Mattilsynet skal i så fall sette de vilkår som er nødvendige, inkludert biosikkerhetstiltak, for å unngå spredning av sykdom. Det skal ikke finnes dyr av listeførte arter på bestemmelsesanlegget. Dersom slik forflytning skjer, kan Mattilsynet pålegge tiltak for sykdomsbekjempelse i bestemmelsesanlegget.

Merk at bestemmelsesanlegget for dyrene ikke kan være et slakteri. Det betyr at hverken listeførte arter eller ikke listeførte arter kan sendes til slakt når det har oppstått mistanke om kategori A-sykdom i et anlegg. Etter mistankefasen: Se også kapittel 8.1 om Tiltak i anlegg med påvist smitte og underkapittel Biosikkerhetstiltak og avlaving (forordning (EU) 2020/687 artikkel 12 og artikkel 14).

Mattilsynet kan også pålegge forebyggende avlaving dersom den epidemiologiske situasjonen krever det. Det kan for eksempel være ved (listen er ikke uttømmende):

- Uttalte kliniske symptomer med høy dødelighet
- Kort avstand eller annen tett kontakt til annet anlegg
- Høy dyretetthet i området (for å forebygge ytterligere spredning/bremse et utbrudd)
- Nærhet til viktige anlegg

7.6 Opprettelse av midlertidig restriksjonssone (matloven § 19 jf. forordning (EU) 2020/687 [artikkel 9](#))

Ved mistanke om kategori A-sykdom hos holdte dyr i et anlegg, kan Mattilsynet, hovedkontoret, opprette en midlertidig restriksjonssone (forskrift) for å hindre smittespredning. Sonen skal omfatte et område med antatt høy smitterisiko rundt et anlegg med mistanke om kategori A-sykdom. En midlertidig restriksjonssone skal hindre smittespredning inntil mistanken er utredet. Ved en positiv diagnose, kan den midlertidige restriksjonssonen inngå i restriksjonssonen.

Det er flere faktorer som avgjør om det er aktuelt å opprette slike soner:

- Om anlegget ligger i et område med høy tetthet av listeførte arter for den aktuelle sykdommen.
- Forflytning av dyr eller personer som er i kontakt med anlegg med holdte dyr av listeførte arter som det er mistanke om kategori A-sykdom hos.
- Hvor lang tid man regner med at det vil ta å få en offisiell bekreftelse på diagnosen
- Usikkerhet om smittens opprinnelse og introduksjonsvei inn i anlegget
- Sykdomsprofilen til den aktuelle sykdommen (hvor raskt sykdommen overføres, sykdommens persistens i dyrepopulasjonen mm).

Dersom Mattilsynet oppretter midlertidig restriksjonssone, vil restriksjonene og biosikkerhetstiltakene som er beskrevet i [kapittel 7.5](#) gjelde for alle anleggene i sonen. Mattilsynet avgjør hvor stor sonen skal være, basert på hvor mistanken er og vurderinger rundt spredningspotensialet.

Tiltakene i anlegg med mistanke skal gjelde alle anlegg i den midlertidige restriksjonssonen. Det kan bli aktuelt med andre smitteverntiltak i tillegg. Dersom den epidemiologiske situasjonen krever det, kan det lokale Mattilsynet pålegge forebyggende avlaving i samsvar med [artikkel 12 \(1 og 2\)](#), eller slaktning av dyr av listeførte arter i sonen.

Mattilsynet kan opprettholde den midlertidige restriksjonssonen inntil sykdommen er avkreftet eller bekreftet. Dersom sykdommen blir bekreftet, blir det opprettet en restriksjonssone, se [kapittel 8.2](#).

7.7 Tiltak ved mistanke om sykdom på næringsmiddel- og fôrforetak, grensekontrollstasjoner, anlegg for animalske biprodukter og transportmidler (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 10](#))

Det kan også oppstå mistanke om kategori A-sykdom andre steder enn i vanlige anlegg med dyr, for eksempel på en dyretransport eller i et slakteri. Når mistanken oppstår slike steder, er det nødvendig å iverksette bestemte tiltak for å begrense videre spredning av

smitte. Bestemmelsene i forordning (EU) 2020/687 artikkel 5-9, som beskrevet i tidligere kapitler, gjelder i den grad de passer.

Driftsansvarlige skal gjøre tiltak for å få oversikt over situasjonen og begrense videre spredning, som beskrevet i kapittel 7.3.

Mattilsynet skal gjøre nødvendige undersøkelser, som beskrevet i kapittel 7.4.

Mattilsynet skal ilegge hensiktsmessige restriksjoner og biosikkerhetstiltak, avhengig av hva slags aktivitet det er på den aktuelle virksomheten, og i tråd med tiltak beskrevet i kapittel 7.5.

Mattilsynet kan om nødvendig opprette midlertidig restriksjonssone også i tilfeller der det er mistanke om liste 1-sykdom på andre virksomheter enn i anlegg med dyr som beskrevet i kapittel 7.6.

Tiltak ved påvisning (kap. 8 i GBP)

8.1 Tiltak i anlegg med påvist smitte

Biosikkerhetstiltak og avliving (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 12](#) og [artikkel 14](#))

Nødvendige biosikkerhetstiltak skal settes i verk for å unngå spredning av sykdommen til holdte dyr, viltlevende dyr og til mennesker.

Etter offisiell bekreftelse av utbrudd av kategori A-sykdom skal alle listeførte arter i det rammede anlegget avlives på stedet så snart som praktisk mulig, og under tilsyn av offentlig veterinær. Avlivingen skal skje på en slik måte at man unngår risiko for å spre sykdom. Mattilsynet skal ta prøver av dyrene før, under eller etter avlivingen med henblikk på epidemiologisk undersøkelse (se art 57 i forordning (EU) 2016/429). Avlivingen skal skje på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte i tråd med [lov om dyrevelferd](#) og [forskrift om avliving av dyr](#), som gjennomfører avlivingsforordningen, forordning (EF) nr. 1099/2009, samt vedlegg I i forordningen. Mattilsynet kan, etter en risikovurdering beslutte å pålegge avliving av listeførte arter på det nærmeste egnede stedet, ev utsette avliving av listeførte arter forutsatt at dyrene gjennomgår en nødvaksinasjon (se artikkel 69 i forordning (EU) 2016/429).

Mattilsynet kan, etter å ha vurdert risiko for ytterligere spredning av den aktuelle kategori A-sykdommen og idet det tas hensyn til muligheten for å iverksette andre risikoreducerende tiltak, pålegge avliving av holdte dyr av ikke-listeførte arter og viltlevende dyr.

Alle produkter, materialer, stoffer etc. på anlegget, som kan være kontaminert, skal isoleres inntil:

- de sluttbehandles eller behandles i samsvar med [biproduktforskriften](#)
- rengjøring og desinfeksjon er gjennomført i samsvar med artikkel 15 i forordning (EU) 2020/687
- sluttbehandling er gjennomført under tilsyn av Mattilsynet (fôrvarer og andre materialer som er uegnet til rengjøring og desinfeksjon).

Mattilsynet skal også vurdere hvilke elementer i anlegget som skal holdes utenfor tiltakene etter at mistankeperioden er over, f.eks. dyr av ikke-listeførte arter. Det er mulig å sende dyr av ikke-listeførte arter til slakt, se Elements 2024/38634-6. Se også AHL [artikkel 61](#) (2). Det blir en endring i regelverket i nær framtid som vil tydeliggjøre dette.

Avsperring rundt smittet anlegg: Se tiltakskort i MatCIM.

Prøveuttak (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 12](#) og [artikkel 14](#))

Mattilsynet skal ta prøver av avlivede og selvdøde dyr til laboratorieundersøkelse, se [forordning \(EU\) 2016/429 artikkel 57](#) om epidemiologisk undersøkelse.

Det skal også tas prøver når Mattilsynet pålegger forebyggende avlaving etter artikkel 9, pkt. 4, i samsvar med artikkel 12 nr. 1 og 2.

Hvilke prøver som skal tas, avgjøres i samråd med Veterinærinstituttet. Det er viktig å varsle Veterinærinstituttet før innsendelse av prøvene.

Mattilsynet kan, i tillegg til tiltakene i artikkel 12, fastsette prøvetakingsmetoder for holdte dyr av ikke-listeførte arter og viltlevende dyr av listeførte arter på grunnlag av den epidemiologiske undersøkelsen nevnt i [forordning \(EU\) 2016/429 artikkel 57](#).

Mattilsynet kan også, etter å ha vurdert risiko for ytterligere spredning av den aktuelle kategori A-sykdommen, og idet det tas hensyn til muligheten for å iverksette andre risikoreducerende tiltak, pålegge avlaving av holdte dyr av ikke listeførte arter og ville dyr av listeførte arter dersom dette medfører at man unngår all risiko for spredning av kategori A-sykdommen under avlaving, transport og inntil hele skrotter eller deler av de døde dyrene er blitt sluttbehandlet.

Mulighet for å gi unntak fra kravet om avlaving i atskilte epidemiologiske enheter (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 13](#))

Forutsetningen for å kunne gi unntak er at

- Det er foretatt en risikovurdering
- Det ikke er påvist sykdom i de aktuelle epidemiologiske enhetene
- Eventuelle laboratorieundersøkelser har gitt tilfredsstillende resultat.
- Epidemiologisk undersøkelse i henhold til [forordning \(EU\) 2016/429 artikkel 57](#), bekrefter at det ikke er noen epidemiologisk forbindelse mellom den epidemiologiske enheten i anlegget som er smittet og at
- Mattilsynet har bekreftet at de epidemiologiske enhetene der sykdommen ikke er bekreftet/påvist, har blitt holdt fullstendig atskilt og har blitt håndtert av ulikt

personell i minst overvåkingsperioden angitt i [forordning \(EU\) 2020/687 vedlegg II](#) før sykdommen er blitt bekreftet i en annen epidemiologisk enhet på samme anlegg.

Det er også mulig å gi unntak fra artikkel 12(1)(a) for dyr i avgrenset anlegg, dyr som holdes for vitenskapelige formål, utrydningstruede raser, m.m. Villkårene som er oppgitt i artikkel 13(3) må da være oppfylt.

Unntak må ikke sette dyrehelsestatusen i fare, det må være gjort hensiktsmessige biosikkerhetstiltak for å hindre risiko for spredning av sykdommen; Dyrene skal isoleres, overvåkes og prøvetas.

Husk forordning (EU) 2020/689 [artikkel 20 pkt. 4](#) som sier noe om tildeling av ulike epidemiologiske enheter.

Epidemiologiske undersøkelser og sporing (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 17-19](#))

Epidemiologiske utredning utføres for å:

- Identifisere den mest sannsynlige smitekilden og tidspunkt for introduksjon av smitte for hvert enkelt utbrudd.
- Identifisere og beskrive smittespredningen.
- Vurdere den epidemiologiske situasjonen for å kontrollere epidemien og vurdere om bekjempelsesstrategien skal endres.

Mattilsynet skal spore alle holdte dyr, alle produkter, materiale, stoffer, transportmidler eller personer som kan spre den aktuelle kategori A-sykdommen på anlegg der det er påvist sykdom, inkludert dyr som har ankommet eller er sendt fra anlegget de siste x dagene før det oppstod mistanke, der x er overvåkingsperioden angitt i [forordning \(EU\) 2020/687 vedlegg II](#). Overvåkingsperioden er ulik for ulike kategori A-sykdommer.

I alle epidemiologiske forbundne anlegg (kontakthanlegg) skal Mattilsynet gjennomføre undersøkelser i form av tilsyn med prøveuttak. Anleggene skal også få pålegg om restriksjoner inkl. forflytningsforbud og gjennomføring av biosikkerhetstiltak på samme måte som andre anlegg der det er mistanke om sykdom. Restriksjonene skal opprettholdes til mistanken er avkreftet, og minst i x dager etter siste kontakt, der x er overvåkingsperioden angitt i [forordning \(EU\) 2020/687 vedlegg II](#).

Et epidemiologisk forbundet anlegg kan være:

- Et anlegg hvor listeførte dyr har hatt direkte eller indirekte kontakt med et smittet anlegg.
- Et anlegg som er plassert slik at det kan ha blitt overført smitte.
- Et anlegg hvor det kan ha skjedd eksponering, f.eks. via personer som har vært i et smittet anlegg, transport m.m.
- Et anlegg som har levert eller mottatt dyr som senere har vist seg å være smittet.
- Et anlegg hvor der er brukt avlsmateriale fra en mistenkt kilde.

- Et anlegg hvor det har vært direkte eller indirekte kontakt med dyr fra en viltpopulasjon hvor sykdommen forekommer.

Indirekte kontakter skal også vurderes, eks. felles veterinær, transporter av fôr, strø og kadaver m.m.

Hva som skal gjøres med produkter m.m. som spores opp i forbindelse med den epidemiologiske undersøkelsen (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 19](#))

Avlsprodukter skal håndteres etter biproduktforskriften, [forordning \(EU\) nr. 1069/2009](#).

Mattilsynet skal pålegge og føre tilsyn med behandling, foredling eller sluttbehandling av produkter som er identifisert gjennom sporingen i [artikkel 7](#), minst fram til

- a) det første foredlingsanlegget
- b) rugeri
- c) første bearbeidingsanlegg, unntatt husdyrgjødsel
- d) lagringssted når det gjelder husdyrgjødsel, herunder strø

Myndighetene skal også overvåke fjørfe som er utklekket i sporingsperioden fra rugeegg som kommer fra det rammede anlegget (i 21 dager i bestemmelsesanleggene).

Transport av biprodukter fra anlegget skal skje i samsvar med biproduktforskriften, [forordning \(EU\) nr. 1069/2009](#).

Foreløpig rengjøring og desinfeksjon (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 15](#) og [16](#))

[Tiltakskort Vask, desinfeksjon og avfallshåndtering](#)

Så snart alle aktuelle dyr på anlegget er avlivet, skal foreløpig rengjøring og desinfeksjon starte. Det er driftsansvarlig på anlegget som er ansvarlig for rengjøring og desinfeksjon etter pålegg fra Mattilsynet, men i praksis vil det ofte være et samarbeid mellom driftsansvarlig, næringsaktører og Mattilsynet. Mattilsynet skal føre tilsyn med gjennomføringen og godkjenne at det er gjort på en tilfredsstillende måte. I tillegg skal Mattilsynet føre tilsyn med at transportmidlene som brukes til transport av dyr til og fra det rammede anleggene er rengjort og desinfisert og i relevante tilfeller omfattet av tiltak som sikrer skadedyrbejempelse.

Se [forordning \(EU\) 2020/687 vedlegg IV](#) (A)(B). Foreløpig rengjøring og desinfeksjon skal dokumenteres. Det finnes et eget skjema for dette i MatCIM.

Endelig rengjøring og desinfeksjon (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 57](#))

Forordningen legger ansvaret for endelig rengjøring og desinfeksjon på driftsansvarlig for anlegget. I Norge har i praksis Mattilsynet ofte stått for planlegging og koordinering av dette, det gjøres ofte i samarbeid med driftsansvarlig og næringsaktører. Det er et mål at driftsansvarlig skal ta dette ansvaret i fremtiden.

Mattilsynet skal føre tilsyn med gjennomføringen. Endelig rengjøring og desinfeksjon må være utført og dokumenteres iht artikkel 57, se også [forordning \(EU\) 2020/687 vedlegg IV \(A\)\(C\)](#). Det finnes et eget skjema for dette i MatCIM.

Bygninger, overflater og utstyr må rengjøres grundig og så desinfiseres i tråd med saneringsplanen. Rengjøring og desinfeksjon skal gjennomføres to ganger med sju dagers mellomrom.

Det lokale Mattilsynet skal bare tillate gjeninnsetting av dyr i det rammede anlegget. dersom kravene i artikkel 57 er oppfylt.

Utbrudd på næringsmiddel- og fôrforetak, grensekontrollstasjoner, anlegg for animalske biprodukter og transportmidler (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 20](#))

Relevante tiltak fra artikkel 12-19 skal iverksettes, eventuelt også ytterligere tiltak. Opprinnelsesanlegget for de rammede dyrene skal også ha tilsvarende tiltak.

8.2 Opprettelse av og tiltak i vernesone og overvåkingssone

Opprettelse av soner (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 21](#))

Mattilsynet (hovedkontoret) skal opprette en restriksjonssone som består av en vernesone og en overvåkingssone, der minsteradius er oppgitt i dyrehelseforskriften, [forordning \(EU\) 2020/687 vedlegg V](#).

Tiltak Mattilsynet skal gjennomføre i restriksjonssonen (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 22](#))

I restriksjonssonen skal Mattilsynet:

- skaffe oversikt over alle anlegg, med arter, kategorier og antall.
- gjennomføre forebyggende avliving, hvis det er aktuelt.
- pålegge og føre tilsyn med at transport av hele skrotter eller deler av døde viltlevende og tamme dyr skal sendes godkjente anlegg for biprodukter.
- pålegge særlige tiltak for transporter gjennom restriksjonssonen.

- Pålegge at biprodukter skal ledsages av helsesertifikat.
- godkjenne all prøvetaking når det gjelder bekreftelse eller utelukkelse av sykdom.
- Pålegge krav til transportmidler som skal brukes, jf. artikkel 24.

Mulige unntak fra disse tiltakene finnes i artikkel 23.

Alminnelige vilkår som må være oppfylt for å kunne gi unntak fra tiltak i vernesonen (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 28](#))

Det er kun i de situasjonene som er dekket av artiklene 29 til 38 at det kan gis unntak fra forbudet mot forflytning, jf. artikkel 28. Det skal ikke gis tillatelse til forflytning i andre situasjoner enn de som framkommer i disse artiklene. Utgangspunktet for regelverket er å redusere risikoen for smittespredning. Å begrense antallet forflytninger i restriksjonssonen og å holde antallet individer av mottagelige arter i sonen så lavt som mulig, er viktige tiltak for å oppnå dette.

Det må søkes om unntak fra forbud mot forflytninger fordi regelverket krever at Mattilsynet må risikovurdere hver enkelt forflytning. Hver forflytning krever derfor et enkeltvedtak. Søknad kan sendes enten fra driftsansvarlig på anlegget eller fra mottaker/næringsvirksomhet.

I den første uken etter et utbrudd, er frist for innsendelse av søknad minst 24 timer før den planlagte forflytningen: Etter en uke vil fristen endres til tre døgn.

Det er mulig å sende søknad for flere forflytninger samtidig, for eksempel for alle transporter fra/til et anlegg og/eller fra/til et mottakeranlegg i løpet av en uke. Søknaden må likevel inneholde en nøyaktig oversikt over hver enkelt forflytning, og hver omsøkt forflytning må vurderes.

Det er ikke lov å hente andre dyr eller produkter hos flere produsenter i sonen på samme kjørerute. Transportmiddelet må rengjøres og desinfiseres mellom hver transport med stopp i sonen.

Søknaden må minst inneholde:

- Opplysninger om avsender og mottaker, inklusivt produsentnummer og kontaktopplysninger
- Opplysninger om dato og anslått klokkeslett for avreise
- Tidspunkt for plukkestart ved transport av levende fjørfe
- Foreslått reiserute
- Kontaktopplysninger og telefonnummer til transportør/sjåfør
- Beskrivelse av planlagte biosikkerhetstiltak
- Beskrivelse av sporbarhetssystem, dersom det foreligger. Springssystemet må sikre at dyr eller aktuelle produkter kan spores ned på anleggsnivå, slik at både tilbaketrekning og tilbakekalling kan gjennomføres om nødvendig.

Dersom det oppstår et behov for å endre reiserute, for eksempel på grunn av stengte veier, må Mattilsynet kontaktes.

Risikovurdering av forflytningen

Det lokale Mattilsynet må gjøre en risikovurdering av forflytningen det er søkt om før unntak fra forbud kan innvilges. Det er kun dersom vurderingen konkluderer med at risikoen for spredning av sykdom er ubetydelig, at unntak kan innvilges.

Risikovurderingen må gjengis i vedtaksbrevet. Når det gis unntak, vil beskrivelse av

risikoreduserende tiltak (for eksempel rutiner for bekledning, rengjøring og desinfeksjon, persontrafikk, tildekking eller annet) være vesentlig.

Generelle vilkår

Transporten skal gå via en forhåndsutpekt transportrute. Søker bør foreslå transportrute i søknaden. Lokalt mattilsyn godkjenner den foreslåtte ruta, dersom den oppfyller følgende kriterier:

- Ruta går, så sant det er mulig, langs større veier
- Ruta går med så god avstand til andre anlegg med listeførte arter som mulig
- Transporten går direkte uten opphold fra lasting til lossing. Det betyr at den enkelte transport ikke kan gå innom flere steder på vei til endestoppet

Det lokale Mattilsynet skal, i samarbeid med det lokale Mattilsynet på bestemmelsesstedet, utpeke bestemmelsesanlegget og må få verifisert at mottakeranlegg er villig til å ta imot forsendelsen. Mottakeranlegg må også bekrefte at de har forstått hvilke oppgaver og ansvar mottaket innebærer, det vil beskrives nærmere under de særlige vilkårene.

Alle anlegg som er involvert i transporten (fra lasting, transport og til lossing), må ha en plan for hvilke biosikkerhetstiltak som skal iverksettes i forbindelse med transporten. Dette kan for eksempel være rutiner for bekledning, rengjøring og desinfeksjon, persontrafikk, tildekking eller annet. Søker må beskrive tiltakene i søknaden. Mattilsynet må vurdere de foreslåtte biosikkerhetstiltakene, og når unntak for forbudet eventuelt innvilges, må et av vilkårene være at de beskrevne biosikkerhetstiltakene følges. Dersom regionen vurderer at de foreslåtte tiltakene ikke er gode nok, skal søknaden avslås.

Når levende dyr skal flyttes, skal resultatet av besøk av offentlig veterinær ligge til grunn. I tillegg skal det gjennomføres en klinisk undersøkelse, og om nødvendig tas prøver. Der det er hensiktsmessig, kan den kliniske undersøkelsen utføres samtidig med besøket av offentlig veterinær (Mattilsynet). Mattilsynet vurderer om det er behov for ny klinisk undersøkelse før det kan innvilges unntak fra forbud. I så fall kan disse gjøres av privatpraktiserende veterinær.

Når produkter skal flyttes, må det lokale Mattilsynet føre tilsyn for å sikre at produktene holdes atskilt fra andre produkter som ikke kan sendes fra restriksjonssonen, under hele prosessen fra produksjon, lagring og transport.

8.3 Sykdomsbekjempelse i vernesonen

Tiltak i anlegg i vernesonen der sykdommen ennå ikke er bekreftet (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 25](#))

Dersom Mattilsynet innfører en vernesone (3 km), skal Mattilsynet straks pålegge en del tiltak for anlegg med listeførte arter i denne sonen. Dette gjøres vanligvis i form av at hovedkontoret fastsetter en midlertidig soneforskrift. I soneforskriften blir aktuelle tiltak i forordning 2020/687 gjort gjeldende. Følgende tiltak skal iverksettes for anlegg med listeførte arter i vernesonen:

- Listeførte arter skal holdes atskilt fra andre dyr

- Økt overvåkning i anleggene av f.eks. dødelighet, produksjon etc., for å identifisere eventuell ytterligere spredning av kategori A-sykdommen
- Vektorhåndtering, om det er relevant
- Krav om bruk av egnede desinfeksjonsmidler ved inn- og utgang til anleggene
- Krav om å iverksette hensiktsmessige biosikkerhetstiltak for alle personer som kommer i kontakt med holdte dyr av listeførte arter som kommer inn i eller forlater anlegget, samt for transportmidler, for å unngå all risiko for spredning av den aktuelle kategori A-sykdommen.
- Journaler over alle personer som besøker anleggene (unntak dersom besøkende ikke har adgang til områdene hvor dyrene holdes.)
- Døde dyr skal håndteres riktig, jf. artikkel 22 nr. 3

Besøk av anlegg med listeførte arter i vernesonen (3 km) (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 26](#))

Alle anlegg som holder dyr av listeførte arter i vernesonen (3km), skal ha minst ett besøk (tilsyn) av offentlig veterinær så snart som mulig og før vernesonen kan oppheves. Besøket skal utføres av offentlig veterinær (Mattilsynet) og ikke av privatpraktiserende veterinærer. Mattilsynet må føre journal over aktiviteter og besøk, og ha oversikt over de anleggene som har fått tilsyn. Denne dokumentasjonen er viktig for å kunne oppheve vernesonen. Artikkel 26 har en nærmere beskrivelse av hva disse besøkene skal inneholde.

Dersom vernesonens radius er større enn 3 km, kan Mattilsynet beslutte å ikke kreve besøk i alle anlegg i vernesonen, men i stedet kreve besøk i et representativt antall av disse anleggene i samsvar med punkt A.3 i vedlegg I.

Hvor lenge må en veterinær vente før hen kan besøke et nytt anlegg i vernesonen, f.eks. i vernesone for utbrudd av HPAI?

Husk at anlegg i sonen i utgangspunktet ikke regnes som smittet. Under besøket skal den offentlige veterinæren bruke tett engangs smittebeskyttelse. Dette skal deponeres på en forsvarlig måte (i henhold til Feltmanual) etter besøket. Videre skal veterinæren etter besøket dusje og vaske håret. Følges disse retningslinjene, vurderes risikoen for smittespredning fra besøket forsvarlig lav etter 24 timer.

Hvis det oppstår grunnlag for mistanke om kategori A-sykdom ved besøket, og det blir tatt ut prøver, må situasjonen fryses og Mattilsynets avdelingskontor varsles. Veterinæren kan desinfisere seg ut av anlegget, men må deretter gå i karantene i 72 timer. Dersom det er en kategori A-sykdom, vil situasjonen mest sannsynlig endre seg i løpet av 24 timer, f.eks. kan dødeligheten hos dyrene i anlegget øke. Om det skjer, er det nødvendig med inntil 72 timer karantene. Svar på prøvene vil da foreligge og videre utvikling vil kunne vurderes i den tiden.

For alvorlig fjørfesykdom, kan det for eksempel vurderes om 48 timer er tilstrekkelig tid dersom det ikke er økt dødelighet i løpet av de neste to døgnene, og laboratorieundersøkelser er avsluttet med negativt resultat. Det kan være virus i luft/miljø utenfor selve dyrerommet. Samme vurdering som over gjelder derfor selv om veterinæren ikke går inn i dyrerommet, men har vært i rom utenfor.

Forbud mot aktiviteter (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 27](#))

De ulike kategori A-sykdommene har forbud mot ulike aktiviteter, se dyrehelseforskriften, [forordning \(EU\) 2020/687 vedlegg VI](#). Mattilsynet skal forby aktuelle aktiviteter som er listet i dette vedlegget i vernesonen. Dette gjøres som regel i form av at hovedkontoret lager en soneforskrift.

Forbudene kan utvides både når det gjelder arter og aktiviteter.

Varer og produkter, som er sikre, er unntatt fra forflytningsforbudet. For nærmere detaljer, se artikkel 27 i forordning (EU) 2020/687.

Se kap. [8.2.3](#) for alminnelige/generelle vilkår som må være oppfylt for at det skal være mulig å kunne gi unntak fra forbudene/tiltakene.

Særlige vilkår for tillatelse til forflytning for slakting av holdte dyr av listeførte arter i vernesonen (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 29](#))

Det lokale Mattilsynet kan gi tillatelse til unntak fra forbud mot forflytning av listeførte dyr fra anlegg i vernesonen, til et slakteri som ligger i vernesonen. Hvis det ikke finnes slakteri i vernesonen, bør det velges et slakteri i overvåkningssonen. Dersom heller ikke det er mulig, bør slakteriet som velges være så nær overvåkningssonen som mulig. Søker foreslår slakteri, og det lokale Mattilsynet utpeker slakteri i tråd med artikkel 28.

Vilkår for å gi unntak fra forbudet:

- Transportmiddelet skal forsegles etter lasting hos avsender. Forseglingen skal enten gjøres av Mattilsynet eller under tilsyn av Mattilsynet.
- Mattilsynets avdeling som er ansvarlig på slakteriet skal:
 - Bekrefte at det verken ved ante mortem-kontroll eller post mortem-kontroll ble funnet tegn på kategori A-sykdom. Det lokale Mattilsynet må finne et system for hvordan dette skal bekreftes/journalføres.
 - Føre tilsyn med at driftsansvarlig for slakteriet har iverksatt effektive prosedyrer for å sikre at dyr fra vernesonen holdes atskilt, og slaktes atskilt, fra dyr med annen opprinnelse, eller slaktes på forskjellige tidspunkter enn dyr med annen opprinnelse. Et eksempel på mulig løsning er å gjennomføre slakting på slutten av arbeidsdagen på ankomstdagen eller egne slaktedager. Husk at driftsansvarlig for slakteriet plikter å ha etablert slike rutiner for smittebegrensning, i tillegg til å etterleve de vanlige kravene i hygieneregelverket.
 - Bekrefte overfor det lokale Mattilsynet som er ansvarlig for avsenderanlegget at dyrene er slaktet. Det lokale Mattilsynet må finne et system for hvordan dette skal bekreftes/journalføres.
 - Føre tilsyn med at den driftsansvarlige for slakteriet sørger for rengjøring og desinfeksjon av lokalene der dyrene er holdt og slaktet, og at dette er gjort før andre dyr holdes og slaktes i de samme lokalene.
 - Føre tilsyn med at kjøttet merkes iht. vilkårene forordning (EU) 2020/687 [artikkel 33](#) og vedlegg VII, se også kapittel om merking.
 - Forflytning til foredlingsanlegg: Foredlingsanlegget skal ligge i samme restriksjonssone eller så nær restriksjonssonen som mulig, og være under tilsyn av de offentlig veterinær (Mattilsynet), jf. artikkel 33 2(c). Forflytningen skal skje i forseglede containere (art 33, 2 b).

- Driftsansvarlig på slakteriet skal:
 - Informere Mattilsynet på slakteriet i forkant om at slakteriet skal motta listeførte arter fra vernesonen.
 - Iverksette effektive prosedyrer for å sikre at dyr fra vernesonen holdes atskilt og slaktes atskilt fra dyr med annen opprinnelse, eller slaktes på forskjellige tidspunkter enn dyr med annen opprinnelse. Et eksempel på mulig løsning er å gjennomføre slakting på slutten av arbeidsdagen på ankomstdagen eller egne slaktedager. Driftsansvarlig for slakteriet plikter å ha etablert slike rutiner for smittebegrensning, i tillegg til å etterleve de vanlige kravene i hygieneregelverket.
 - Sikre at lokalene rengjøres og desinfiseres før andre dyr slaktes.

Merking

Merking av produktene fra dyr i vernesonen skal være i tråd med forordning (EU) 2020/687 [artikkel 33](#).

For ferskt kjøtt fra fjørfe gjelder:

- skal merkes i samsvar med nr. 1 i vedlegg IX fra det tidspunktet det ble produsert på slakteriet og
- kan kun omsettes i Norge
- Merkets utforming
 - NO (jf. [forordning 853/2004](#), vedlegg II, avsnitt I, del B, nr. 6)
 - Godkjenningsnummer (jf. [forordning 853/2004](#), vedlegg II, avsnitt I, del B, nr. 7)
 - Form som firkantstempel. Se mål til firkantstempel i vedlegg IX nr. 1.

Ferskt kjøtt som skal til behandling, skal merkes i samsvar med nr. 2 i vedlegg IX på slakteriet etter kontroll post mortem. Kjøttet skal ha merket helt til det blir behandlet (f.eks. varmebehandlet) i tråd med vedlegg VII. Etter slik behandling kan det merkes med ordinært ovalstempel.

Se i vedlegg IX nr. 2 for detaljert informasjon - i praksis er dette ovalstempelet med et kryss. Informasjonen i ovalmerket skal være lesbart.

Håndtering av animalske biprodukter

De animalske biproduktene som oppstår etter slakting i samsvar med artikkel 29 punkt 1 til 3, blir i utgangspunktet klassifisert som kategori 2-materiale. Det lokale Mattilsynet kan som unntak fra artikkel 9 i forordning (EF) nr. 1069/2009, tillate at disse animalske biproduktene bearbeides og brukes som kategori 3-materiale i samsvar med forordning (EF) nr. 1069/2009, på godkjente anlegg for bearbeiding eller avhending av animalske biprodukter. Anlegget kan ligge i Norge, eller dersom det ikke er mulig å bearbeide eller avhende dem i Norge, kan de bearbeides eller avhendes i godkjente anlegg i en annen medlemsstat.

Dersom de animalske biproduktene flyttes til et annet land i EØS-området, skal både bestemmelsesstaten og de medlemsstatene som transporten passerer gjennom, tillate dette. I tillegg skal myndighetene på bestemmelsesstedet tillate bearbeiding og bruk av de animalske biproduktene og de avledede produktene som kategori 3-materiale i samsvar med forordning (EF) nr. 1069/2009.

Forflytning av dyr fra anlegg som ligger utenfor vernesonen til slakteri i vernesonen

Dersom et slakteri ligger i vernesonen, er det mulig å gi unntak fra forbud om å flytte dyr av listeførte arter fra anlegg som ligger utenfor vernesonen til slakteriet. Følgende vilkår må da være oppfylt:

- Dyrene må holdes atskilt fra dyr som kommer fra vernesonen og slaktes på et annet tidspunkt

- Kjøttet som produseres, evt. deles opp og lagres, skal holdes atskilt fra kjøtt fra dyr som kommer fra vernesonen
- Rengjøring og desinfisering av transportmidlene som skal gjøres etter artikkel 24, skal skje under offentlig tilsyn (Mattilsynet) etter at dyrene er losset.

Særlige vilkår for tillatelse til visse forflytninger i vernesonen:

For fjørfe (forordning 2020/687 [artikkel 30](#))

For rugeegg (forordning 2020/687 [artikkel 31](#))

For sæd (forordning 2020/687 [artikkel 32](#))

For konsumegg (forordning 2020/687 [artikkel 34](#))

For ferskt kjøtt og rå melk (forordning 2020/687 [artikkel 33](#))

Det lokale Mattilsynet kan på følgende vilkår gi unntak fra forbud mot forflytning av ferskt kjøtt og rå melk fra dyr av listeførte arter i anlegg som ligger i vernesonen:

- kjøttet/melka skal flyttes til et foredlingsanlegg for å gjennomgå en av de relevante risikoreduserende behandlingene angitt i vedlegg VII, eller
- ferskt kjøtt fra fjørfe skal merkes i samsvar med [forordning \(EU\) 2020/687 vedlegg IX](#) nr. 1. Stempelet skal ha form som firkantstempel. Se mål til firkantstempel i vedlegget og ha følgende informasjon:
 - NO (jf. [forordning 853/2004](#), vedlegg II, avsnitt I, del B, nr. 6)
 - Godkjeningsnummer (jf. [forordning 853/2004](#), vedlegg II, avsnitt I, del B, nr. 7)

Kravet til merking gjelder fra kjøttet ble produsert ved slakteriet (etter artikkel 29). Det er en forutsetning at kjøttet ikke er beregnet til å sendes til en annen stat i EØS-området.

Ferskt kjøtt av dyr som skal ut av vernesonen, skal følges av sertifikatet fra forordning 2020/2235 der helsesertifikat «*Intra-emergency*» ligger i vedlegg II kap. 1 (jf. forordning 2016/429 art. 167). Sertifikatet heter «*Mal for helsesertifikat til bruk ved forflytning i unionen av produkter av animalsk opprinnelse som det er tillatt å flytte fra en restriksjonssone som omfattes av nødtiltak eller tiltak for sykdombekjempelse, eller som stammer fra dyr av arter som omfattes av disse tiltakene (sertifikatmal intra-emergency)*»

En følge av kravet om at dette sertifikatet skal følge det ferske kjøttet, og krav til sporing, er at kjøttet, fra det ankommer slakteriet og frem til det er ferdig pakket for omsetning i butikk, må holdes adskilt fra øvrig kjøtt.

Et slikt sertifikat vil likevel ikke være nødvendig ved forflytning i Norge dersom Mattilsynet anser at et alternativt system sikrer at forsendelsen av slike dyr og produkter er sporbare, og at disse oppfyller kravene til dyrehelse for slike forflytninger. Se også kapittel om sporbarhet.

Mattilsynet kan gi unntak fra forbud mot forflytning av ferskt kjøtt som skal til et foredlingsanlegg for å gjennomgå en av de risikoreduserende behandlingene i forordning (EU) 2020/687 vedlegg VII.

Ferskt kjøtt som skal til et foredlingsanlegg, skal merkes i samsvar med nr. 2 i vedlegg IX, på slakteriet etter kontroll post mortem. og skal ha et slikt merke til det blir behandlet (f.eks. varmebehandlet) i tråd med vedlegg VII.

Merkingen beskrevet i vedlegg IX nr. 2 er i praksis ovalstempelet med et kryss. Informasjonen i ovalmerket skal være leselig. Se i vedlegget for detaljert informasjon. Kjøttet skal ha et slikt merke til det blir behandlet (f.eks. varmebehandlet) i tråd med vedlegg VII.

Etter slik behandling kan det merkes med ordinært ovalstempel. Det kan da sendes til EU/EØS området dersom det også følges av spesifikt helsertifikat fra forordning 2020/2235.

Vær obs på at ferskt kjøtt som ikke er varmebehandlet, ikke kan sendes til resten av EØS-området.

For gjødsel og strø (forordning 2020/687 [artikkel 35](#))

Det lokale Mattilsynet kan gi unntak fra forbud mot forflytning av husdyrgjødsel, inkludert nytt og brukt strø, fra en virksomhet med henblikk på sluttbehandling (avhending) på en utpekt fyllplass som Statsforvalteren tidligere har godkjent for dette formålet, etter behandling i samsvar med [forordning \(EU\) nr. 1069/2009](#) artikkel 13(c), det vil si trykksterilisering.

Det behandlede materialet skal merkes permanent med GTH (glyceroltriheptanoat), i samsvar med [forordning 142/2011 vedlegg VIII kapittel V](#). Fyllplassen må være i Norge. Det er Statsforvalteren som gir tillatelse til nedgraving på fyllplass.

I utgangspunktet er det forbudt å deponere biologisk nedbrytbart avfall, med unntak av avfall hvor totalt organisk karbon (TOC) ikke overstiger 10 % eller hvor glødetapet ikke overstiger 20 %. Statsforvalteren kan i særlige tilfeller tillate deponering av annet biologisk nedbrytbart avfall ([Avfallsforskriften § 9-4](#)).

Det lokale Mattilsynet kan gi tillatelse med hjemmel i forordning (EU) 2020/687 artikkel 37(2) for håndtering av gjødsel på andre måter enn avhending på fyllplass, se under.

Spesielt om gjødsel

Generelt er det et forbud mot å flytte gjødsel fra listeførte dyr i sonene som er opprettet. Det lokale Mattilsynet må gjøre en risikovurdering av forflytningen det er søkt om før unntak fra forbud kan innvilges. Det er kun dersom vurderingen konkluderer med at risikoen for spredning av sykdommen er ubetydelig, at unntak kan innvilges. Risikovurderingen må gjengis i vedtaksbrevet.

Når det gis unntak, vil beskrivelse av risikoreduserende tiltak, for eksempel rutiner for bekledning, rengjøring og desinfeksjon, persontrafikk, tildekking eller annet, være vesentlig.

For fôrmidler av vegetabilsk opprinnelse og strå som er produsert i vernesonen (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 36](#))

Se artikkel 36 og [forordning \(EU\) 2020/687 vedlegg VIII](#).

Særlige vilkår for tillatelse til forflytning av holdte dyr av listeførte arter og produkter til et anlegg som er godkjent for animalske biprodukter (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 37](#))

Det lokale Mattilsynet kan tillate forflytning av holdte dyr av listeførte arter fra anlegg som ligger i vernesonen, til et anlegg som er godkjent for bearbeiding eller sluttbehandling av animalske biprodukter forutsatt at:

- De holdte dyrene umiddelbart avlives og
- De animalske biproduktene som er en følge av dette, sluttbehandles i samsvar med [forordning \(EU\) nr. 1069/2009](#)

Dersom det gjelder forflytning av biprodukter, skal de avhendes eller bearbeides i samsvar med [forordning \(EU\) nr. 1069/2009](#). Eksempler på slike produkter (jf. ny dyrehelseforordning artikkel 4 (32):

- rugeegg/avlsmateriale
- produkter av animalsk opprinnelse
- animalske biprodukter
- avledede produkter

Når det gjelder flytting av husdyrgjødsel, kan Mattilsynet gi tillatelse med hjemmel i forordning (EU) 2020/687 artikkel 37(2) for avhending av gjødsel som avfall ved avfallsforbrenning i henhold til [forordning \(EU\) nr. 1069/2009 artikkel 13\(a\)](#) eller ved samforbrenning, artikkel 13(b) utenfor vernesonen. Enten direkte uten bearbeiding i forkant, eller etter trykksterilisering. Også her må Statsforvalteren gi tillatelse.

Tiltak som skal iverksettes i næringsmiddel- og fôrforetak, på grensekontrollstasjoner, i anlegg for animalske biprodukter eller på andre relevante steder i vernesonen, inkludert transportmidler (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 38](#))

Mattilsynet, hovedkontoret skal iverksette de relevante tiltakene nevnt i artikkel 25 og artikkel 27–38 i næringsmiddel- og fôrforetak, på grensekontrollstasjoner, i anlegg for animalske biprodukter eller på andre relevante steder i vernesonen, inkludert transportmidler.

Mattilsynet kan i tillegg iverksette ytterligere tiltak som er tilpasset den aktuelle situasjonen, for å hindre spredning av kategori A-sykdommen innenfor og fra vernesonen i anleggene nevnt i avsnittet over.

Varighet av tiltak for sykdomsbekjempelse i vernesonen (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 39](#))

Mattilsynet, hovedkontoret, kan oppheve tiltak i vernesonen først når alle vilkår i artikkel 39 er oppfylt. Tiltakene oppheves ved at soneforskriften endres slik at vernesonen innlemmes som en del av overvåkingssonen.

8.4 Sykdomsbekjempelse i overvåkingssonen

Tiltakene i forordning (EU) 2020/687 [artikkel 25](#) skal også innføres for anlegg med listeførte arter i overvåkingssonen

Dersom Mattilsynet innfører en overvåkingssone (10 km), skal Mattilsynet straks pålegge en del tiltak for anlegg med listeførte arter i denne sonen, se [artikkel 40](#). Dette gjøres vanligvis i form av at hovedkontoret fastsetter en midlertidig soneforskrift. I soneforskriften blir aktuelle tiltak i forordning 2020/687 gjort gjeldende. Følgende tiltak skal iverksettes for anlegg med listeførte arter i overvåkingssonen:

- Listeførte arter skal holdes atskilt fra andre dyr
- Økt overvåkning i anleggene av f.eks. dødelighet, produksjon etc., for å identifisere eventuell ytterligere spredning av kategori A-sykdommen
- Vektorhåndtering, om det er relevant
- Krav om bruk av egnede desinfeksjonsmidler ved inn- og utgang til anleggene
- Krav om å iverksette hensiktsmessige biosikkerhetstiltak for alle personer som kommer i kontakt med holdte dyr av listeførte arter som kommer inn i eller forlater anlegget, samt for transportmidler, for å unngå all risiko for spredning av den aktuelle kategori A-sykdommen.
- Journaler over alle personer som besøker anleggene (unntak dersom besøkende ikke har adgang til områdene hvor dyrene holdes.)
- Døde dyr skal håndteres riktig, jf. artikkel 22 nr. 3

Besøk av Mattilsynet i overvåkingssonen (forordning (EU) 2020/687 [artikkel 41](#))

Et utvalg anlegg skal ha besøk, men samme krav til hva som skal undersøkes og til dokumentasjon av besøkene, som besøkene i vernesonen, jf. forordning (EU) 2020/687 [artikkel 26](#), samt punkt A.3 i vedlegg I.

I overvåkingssonen er det imidlertid ikke krav om at alle anleggene skal besøkes, men et utvalg. I forbindelse med alvorlig fjørfesykdom, med stor tetthet av anlegg, ble det for eksempel prioritert slik:

- En tredjedel av alle anlegg med mer enn 50 dyr skal inspiseres
- Alle anlegg med andefugler skal inspiseres, også de med færre enn 50 dyr
- Utvalget skal være risikobasert
- Inspeksjonen gjennomføres som i vernesonen

Dersom det er få anlegg i overvåkingssonen, f.eks. 10 anlegg, må alle inspiseres for å få et representativt utvalg. Utvalget kan også vurderes i samråd med Veterinærinstituttet.

Hva legger vi i risikobasert utvalg av anlegg

Mattilsynet må på grunnlag av lokalkunnskap vurdere hvilke anlegg som skal inspiseres. Vurderingene bør inkludere faktorer som nærhet til våtmarksområder hvis fjørfe, kjennskap til biosikkerhet, bygningsmessige forhold (ventilasjon), transportforhold og andre driftsmessige forhold. Det er også viktig å vurdere generell historisk helsesituasjon.

Forbud mot aktiviteter i anlegg i overvåkingssonen

Mattilsynet skal gi forbud, fritak og unntak for aktiviteter, herunder forflytninger, jf. forordning (EU) 2020/687 [artikkel 42](#) herunder forordning (EU) 2020/687 [artikkel 27](#).

Vilkår for unntak fra forbudet gis i artikkel 43

De alminnelige vilkårene er fastsatt i [forordning \(EU\) 2020/687 artikkel 43](#).

Det er kun i de situasjonene som er dekket av artiklene 44 til 52 at det kan gis unntak fra forbudet mot forflytning, jf. artikkel 43. Det skal ikke gis tillatelse til forflytning i andre situasjoner enn de som framkommer i disse artiklene. Utgangspunktet for regelverket er å redusere risikoen for smittespredning. Det er viktig å begrense antallet forflytninger i restriksjonssonen og å holde antallet individer av mottagelige arter i sonen så lavt som mulig.

Risikovurdering av forflytningen

Det lokale Mattilsynet må gjøre en *risikovurdering av forflytningen* det er søkt om, før unntak fra forbud kan gis. Det er kun dersom vurderingen konkluderer med at risikoen for spredning av sykdommen er ubetydelig, at unntak kan innvilges. Risikovurderingen må gjengis i vedtaksbrevet. Når det gis unntak, vil beskrivelse av risikoreduserende tiltak være vesentlig.

Generelle vilkår

Søker bør foreslå transportrute. Det lokale Mattilsynet vurderer om den oppfyller kriteriene:

- Ruta går langs større veier (om mulig)
- Ruta går med så god avstand til andre fjørfehold som mulig
- Transporten går direkte, uten opphold, fra lasting til lossing. Det betyr at den enkelte transport ikke kan gå innom flere steder på vei til endestoppet

Det lokale Mattilsynet skal utpeke bestemmelsesanlegget og må få verifisert at mottaker er villig til det. Mottaker må også bekrefte at de har forstått hvilke oppgaver og ansvar mottaket innebærer. Dette vil beskrives nærmere under de særlige vilkårene.

Alle virksomheter som er involvert i transporten (fra lasting, under transport og ved lossing), må ha en plan for hvilke biosikkerhetstiltak som skal iverksettes i forbindelse med transporten. Aktuelle biosikkerhetstiltak kan for eksempel være rutiner for bekledning, rengjøring og desinfeksjon, persontrafikk, tildekking eller annet. Søker må beskrive

tiltakene i søknaden. Mattilsynet må vurdere de foreslåtte biosikkerhetstiltakene, og når unntak fra forbud eventuelt innvilges, må et av vilkårene være at de beskrevne biosikkerhetstiltakene følges. Dersom Mattilsynet vurderer at de foreslåtte tiltakene ikke er gode nok, skal søknaden avslås.

Når levende dyr skal flyttes, skal resultatet av [besøket av offentlig veterinær beskrevet i kapittel 4](#), ligge til grunn dersom det er gjennomført. I tillegg skal det gjennomføres en klinisk undersøkelse, og om nødvendig tas prøver. Der det er hensiktsmessig, kan offentlig veterinær (Mattilsynet) utføre den kliniske undersøkelsen under sitt besøk. Mattilsynet vurderer om det er behov for ny klinisk undersøkelse før det kan innvilges unntak fra forbud. I så fall kan disse gjøres av privatpraktiserende veterinær.

Når dyreprodukter skal flyttes, må det lokale Mattilsynet føre tilsyn med at produktene holdes atskilt fra andre produkter som det ikke er tillatt å transportere ut fra restriksjonssonen, under hele prosessen fra produksjon, lagring og transport.

Særlige vilkår for tillatelse til forflytning:

Av listeførte arter fra overvåkingssonen til slaktning ([artikkel 44](#))

Det lokale Mattilsynet kan gi unntak fra forbud mot forflytning av fjørfe for slaktning til et slakteri som ligger i restriksjonssonen. Hvis det ikke finnes slakteri i restriksjonssonen, bør slakteriet som velges være så nær overvåkingssonen som mulig. Søker foreslår slakteri, Det lokale Mattilsynet utpeker slakteri i tråd med [forordning \(EU\) 2020/687 artikkel 43](#).

Kjøtt fra dyr med opprinnelse i overvåkingssonen er omfattet av reglene i artikkel 49.

Artikkel 43 åpner også for at det Mattilsynet kan gi unntak fra forbud mot forflytning av dyr med opprinnelse utenfor overvåkingssonen, til slakteri som ligger i overvåkingssonen.

Mattilsynet kan gi unntak fra forbud mot at animalske biprodukter fra dyr som er slaktet i samsvar med de tre første punktene i artikkel 44, kan brukes som kategori 3 materiale og bearbeides eller avhendes i samsvar med [forordning \(EU\) nr. 1069/2009](#).

Dersom det ikke er mulig å bearbeide eller avhende det i Norge, kan dette utføres i en annen medlemsstat. Det er krav om at myndighetene i bestemmelsesstaten og de medlemsstatene som produktene transporteres gjennom, må ha gitt tillatelse til at transporten av produktene kjører gjennom deres land. Bestemmelsesstaten skal tillate bearbeiding og anvendelse i samsvar med [forordning \(EU\) nr. 1069/2009](#).

For flytting av hov- og kloddyr av listeførtearter til beitemarker i overvåkingssonen ([artikkel 45](#))

Av fjørfe (artikkel 46), rugeegg (artikkel 47) og konsumegg (artikkel 50)

For sæd (artikkel 48)

For ferskt kjøtt og rå melk ([artikkel 49](#))

Det lokale Mattilsynet kan gi unntak fra forbud mot forflytning av ferskt kjøtt av dyr fra anlegg som ligger i overvåkingssonen.

I artikkel 49 nr. 2 står det at vedkommende myndighet skal sikre at ferskt kjøtt og melk som flyttes i samsvar med nr. 1 (a), skal oppfylle noen ytterligere vilkår som er angitt i vedlegg VII (a). Dette gjelder ikke om det ferske kjøttet kommer fra fjørfe (b).

Vilkårene i artikkel 49 nr. 2 gjelder ikke for ferskt kjøtt fra fjørfe. Det kan dermed ikke kreves merking i samsvar med Vedlegg IX til forordningen eller et krav om fysisk nærhet til restriksjonssonen.

Ferskt kjøtt av listeførte arter som skal ut av overvåkingssonen, skal følges av sertifikatet fra forordning 2020/2235 der helsesertifikat «INTRA-EMERGENCY» ligger i vedlegg II kap 1 (jf. forordning 2016/429 art. 167). Sertifikatet heter «*Mal for helsesertifikat til bruk ved forflytning i unionen av produkter av animalsk opprinnelse som det er tillatt å flytte fra en restriksjonssone som omfattes av nødtiltak eller tiltak for sykdomsbekjempelse, eller som stammer fra dyr av arter som omfattes av disse tiltakene (sertifikatmal intra-emergency)*»

En følge av kravet om at dette sertifikatet skal følge det ferske kjøttet og krav til sporing, er at kjøttet, fra det ankommer slakteriet og frem til det er ferdig pakket for omsetning i butikk, må holdes adskilt fra øvrig kjøtt.

Et slikt sertifikat vil likevel ikke være nødvendig ved forflytning i Norge, dersom Mattilsynet anser at et alternativt system sikrer at forsendelsen av slike dyr og produkter er sporbare, og at disse oppfyller kravene til dyrehelse for slike forflytninger.

Om gjødsel og strø ([artikkel 51](#))

Det lokale Mattilsynet kan gi unntak fra forbud mot forflytning av husdyrgjødsel, inkludert nytt og brukt strø, når formålet er å avhende materialet til fyllplass fra anlegg som ligger i overvåkingssonen.

- Uten bearbeiding kan husdyrgjødselen flyttes til en fyllplass som ligger i samme overvåkingssone, dersom Statsforvalteren tidligere har godkjent denne for dette formålet.
- Etter bearbeiding kan husdyrgjødselen flyttes til en fyllplass i hele Norge, dersom Statsforvalteren tidligere har godkjent denne for dette formålet. Husdyrgjødsel er kategori 2 materiale og i [forord. 1069/2009, artikkel 13 c](#)), som omtaler avhending

på fyllplass, er det krav om bearbeidingsmetode 1 (trykksterilisering) og permanent merking med GTH.

I utgangspunktet er det forbudt å deponere biologisk nedbrytbart avfall, med unntak av avfall hvor totalt organisk karbon (TOC) ikke overstiger 10% eller hvor glødetapet ikke overstiger 20%. Statsforvalteren kan i særlige tilfeller tillate deponering av annet biologisk nedbrytbart avfall ([Avfallsforskriften § 9-4](#)).

Mattilsynet kan gi tillatelse med hjemmel i forordning (EU) 2020/687 artikkel 53(2) til håndtering av gjødsel på andre måter enn avhending på fyllplass, se under.

Spesielt om gjødsel

Generelt er det et forbud mot å flytte fjørfegjødsel i sonene som er opprettet. Det lokale Mattilsynet må gjøre en risikovurdering av forflytningen det er søkt om før unntak fra forbud kan innvilges. Det er kun dersom vurderingen konkluderer med at risikoen for spredning av sykdommen er ubetydelig, at unntak kan innvilges. Risikovurderingen må gjengis i vedtaksbrevet. Når det gis unntak, vil beskrivelse av risikoreducerende tiltak (for eksempel rutiner for bekledning, rengjøring og desinfeksjon, persontrafikk, tildekking eller annet) være vesentlig.

Om fôr og strå ([artikkel 52](#))

Se artikkel 52 og forordning (EU) 2020/687 [Vedlegg VIII](#)

Om dyr og produkter til biproduktanlegg ([artikkel 53](#))

Det lokale Mattilsynet kan tillate flytting av dyr eller produkter fra anlegg som ligger i overvåkningssonen, til et anlegg som er godkjent for bearbeiding eller avhending av animalske biprodukter.

Dersom det gjelder levende dyr, skal disse straks avlives og de resulterende animalske biproduktene skal avhendes i samsvar med [forordning \(EU\) nr. 1069/2009](#).

Hvis det gjelder produkter, skal de bearbeides eller avhendes i samsvar med [forordning \(EU\) nr. 1069/2009](#). Produkter, i denne sammenheng, inkluderer rugeegg/avlsmateriale, produkter av animalsk opprinnelse og animalske biprodukter og avledede produkter, jf. ny dyrehelseforordning artikkel 4 (32).

Når det gjelder flytting av husdyrgjødsel kan Mattilsynet gi tillatelse med hjemmel i forordning (EU) 2020/687 artikkel 53(2) til:

- avhending som avfall ved avfallsforbrenning i henhold til ([forord. 1069/2009, artikkel 13 a](#)) eller ved samforbrenning ([forord. 1069/2009, artikkel 13 b](#)). Enten direkte uten bearbeiding i forkant eller etter trykksterilisering og permanent merking med GTH. Også her må Statsforvalteren gi tillatelse.
- omdanning til biogass etter bearbeiding med trykksterilisering, jf. [forordning \(EU\) nr. 1069/2009 art 13 e i](#)). Da kan bioresten brukes til gjødsel, jf. forordning (EF) 1069/2009 artikkel 13 d)
- kompostering, men da må det trykksteriliseres først, jf. forordning (EF) 1069/2009 art 13 e i). Da kan det etterpå brukes til gjødsel/jordforbedringsmiddel, jf. forordning (EF) 1069/2009 artikkel 13 d).

Dette betyr at gjødsel- og kompostanlegg uten trykksterilisering, ikke kan håndtere gjødsel uten at gjødselen er trykksterilisert først.

For flytting av husdyrgjødsel til fyllplass, se omtalen under artikkel 51.

Tiltak i spesielle anlegg i overvåkingssonen ([artikkel 54](#))

Varighet av tiltak i overvåkingssonen har en minsteperiode ([forordning \(EU\) 2020/687 vedlegg XI](#))

Ellers skal foreløpig rengjøring og desinfisering være utført m.m., jf. forordning (EU) 2020/687 [artikkel 39](#). Tidsperioden starter når dette er utført.

Ytterligere sykdomsutbrudd ([artikkel 56](#))

Ved ytterligere sykdomsutbrudd, kan Mattilsynet gi flere unntak fra forbudet mot forflytning av dyr innenfor restriksjonssonene.

8.5 Eksport til tredjeland (utenfor EØS)

I flere helsesertifikater for eksport til tredjeland må Mattilsynet gi garantier knyttet til ulike sykdommer. Utbrudd av en alvorlig sykdom, vil derfor kunne legge begrensninger på bruk av disse sertifikatene.

Eksportør og produsent er begge ansvarlige for at varen er i overensstemmelse med alle garantiene som Mattilsynet skal gi i helsesertifikatet det søkes om, jfr. [Mateksportforskriften](#). Hvis eksportør ikke også er produsent av varen, må partene ha god dialog med hverandre for å sikre nettopp dette.

Mattilsynet må identifisere hvilke helsesertifikater som har garantier knyttet til den sykdommen som håndteres.

8.6 Gjeninnsetting av dyr i anlegg i restriksjonssonen ([artikkel 57](#))

Vilkår for tillatelse til gjeninnsetting i det rammede anlegget finnes i forordning (EU) 2020/687 [artikkel 57](#): Endelig rengjøring og desinfisering skal være utført og dokumentert. I tillegg skal overvåkingsperioden som starter når endelig rengjøring og desinfeksjon er utført (vedlegg II), være utløpt m.m.

Se det som står om endelig rengjøring og desinfeksjon i kap. 8.1.

Mattilsynet skal føre tilsyn med at endelig rengjøring og desinfeksjon utføres i tråd med kravene i nr. 1a. Dette gjelder også bekjempelse av insekter og gnagere dersom det er relevant.

Mattilsynet skal med grunnlag av en risikovurdering fastsette perioden som man anser et beite som kontaminert. Listeførte arter skal ikke få adgang til disse beiter før denne perioden er utløpt.

Dersom endelig rengjøring og desinfeksjon ikke blir gjennomført i sin helhet, er det mulig, å gi tillatelse til innsett av dyr dersom det er gjort en vurdering og risikoen for spredning er ubetydelig/ neglisjerbar.

Unntak fra bestemmelsene finnes i [artikkel 58](#).

Krav i forbindelse med gjeninnsetting finnes i [artikkel 59](#); Dyr skal ikke komme fra anlegg med restriksjoner, det skal tas prøver og anlegget skal overvåkes ved tilsyn, journalføring og varsling dersom økt dødelighet. Det er det lokale Mattilsynet som vurderer krav og eventuelle unntak.

Ytterligere krav i forbindelse med gjeninnsetting og avslutning av gjeninnsetting, er beskrevet i [artikkel 60](#) og [artikkel 61](#).

Det er driftsansvarlig som må søke om tillatelse til gjeninnsetting av dyr på anlegg der det har vært utbrudd av sykdom. Husk at søknaden må inneholde nødvendig informasjon og dokumentasjon for at lokalt Mattilsyn skal kunne behandle søknaden.

8.7 Viltlevende dyr

Mistanke om liste 1-sykdom hos ville dyr skal føre til følgende tiltak, jf. forordning (EU) 2020/687 [artikkel 62](#):

- Mattilsynet skal straks undersøke for å eventuelt utelukke sykdom
- Minimum skal det gjennomføres post mortem-undersøkelse og laboratorieundersøkelse av skutte dyr og dyr funnet døde
- Skrotter skal håndteres etter biproduktregelverket
- Kontaminerte produkter eller materialer skal rengjøres og desinfiseres eller sluttbehandles under tilsyn fra Mattilsynet.

Tiltak ved utbrudd av sykdom ([artikkel 63](#)):

- Mattilsynet kan fastsette en infisert sone på grunnlag av sykdomsprofil, populasjonsstørrelse, risikofaktorer for spredning, prøveresultater, eller andre relevante faktorer.
- Sonen kan tilpasses for å bekjempe ytterligere spredning og ved bekreftelse av ytterligere utbrudd.
- Skrotter skal håndteres etter biproduktregelverket
- Kontaminerte produkter eller materialer skal rengjøres og desinfiseres eller sluttbehandles under tilsyn fra Mattilsynet.
- Mattilsynet skal informere involverte parter.

Tiltak i den infiserte sonen ([artikkel 64](#)):

- Mattilsynet skal organisere post mortem-kontroller av skutte dyr eller dyr som er funnet døde, i tillegg til nødvendig prøvetaking.
- Mattilsynet skal sette i gang tiltak for å redusere risikoen for spredning av sykdommen til andre dyr eller til mennesker.
- Forflytning av viltlevende dyr av listeførte arter og produkter fra disse, skal forbys, jf. landdyrforflytningsforskriften, forordning [\(EU\) 2020/688](#)
- Mattilsynet skal sikre sikker behandling av døde viltlevende dyr av listeførte arter.

Mattilsynet kan innføre ytterligere tiltak ([artikkel 65](#))

- Mattilsynet kan regulere forflytning av holdte dyr
- Mattilsynet kan regulere jakt og andre utendørsaktiviteter, fôringsrestriksjoner, forflytningsforbud, lage utryddelsesplan.

Det skal oppnevnes en operativ ekspertgruppe (dyrehelseforskriften, [forordning \(EU\) 2016/429](#) artikkel 43 og [forordning \(EU\) 2020/687](#) [artikkel 66](#)).

Gruppen skal bistå Mattilsynet i å vurdere epidemiologisk situasjon, avgrense den infiserte sonen og fastsette passende tiltak, inkl. varighet. En utryddelsesplan skal også utarbeides om det er relevant.

Tiltakene i den infiserte sonen skal vare inntil epidemiologisk informasjon tilsier at det ikke lenger er noen risiko for smitte inn i anlegg med listeførte arter, og at den operative gruppen anbefaler oppheving.